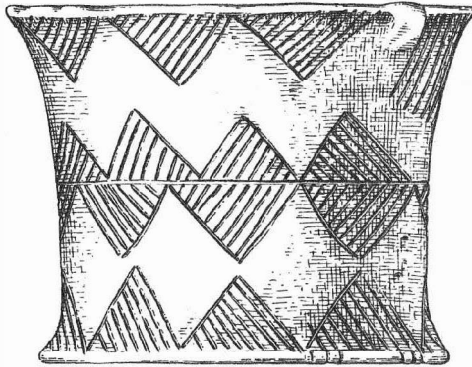

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1982

BRNO 1984

Tab. III. Uherské Hradiště, náměstí Rudé armády čp. 69. Rozměry semen, plodů a jejich částí v mm: č. 1 broskvoň, č. 2 trnka, č. 3. - 12. hrách setý, č. 13. - 27. žito seté, č. 28. - 30. pšenice shloučená/obecná, č. 31. vikev setá obvejčitá.

Číslo	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
délka	27,2	8,0	5,2	4,5	4,5	4,1	5,2	5,1	5,1	4,9	4,8	4,6	6,6	6,1
šířka	/19,0/	5,3	5,1	4,1	3,8	3,7	5,0	5,0	4,5	4,5	4,4	4,4	2,4	2,7
tloušťka	21,3	7,2	5,1	4,2	4,5	4,2	4,9	5,2	4,6	4,6	4,9	4,4	2,0	2,2
Číslo	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
délka	6,6	6,6	5,6	6,7	5,0	5,9	5,8	6,2	5,4	5,6	5,5	5,3	5,2	4,3
šířka	2,4	2,6	2,2	2,2	2,3	2,2	2,4	2,6	2,4	2,0	2,2	2,2	2,2	3,0
tloušťka	2,2	2,2	2,2	2,3	2,1	1,8	2,4	2,7	2,0	2,0	1,9	1,8	2,0	2,5
Číslo	29.	30.	31.											
délka	5,2	4,8	3,8											
šířka	3,1	2,9	3,5											
tloušťka	2,4	2,3	2,8											

Bestimmungsergebnisse mittelalterlicher Pflanzenreste von Uherské Hradiště aus den Jahren 1979 - 1980 /Bez. Uherské Hradiště/. Aus den Grabungen in der Otakarova Gasse wurden Proben von verkohltem sowie unverkohltem Holz von Schichten aus dem 13. bis 16. Jahrhundert /Taf. 1/ analysiert, in Nr. 62 auf dem Platz Rudé armády fand man ausser verkohltem Holz auch eine kleinere Menge verkohlten Stalldüngers mit Resten von Samen und Früchten /Taf. 2 und 3/. Aus Eichenholz waren folgende Gegenstände angefertigt worden: Fassboden, Boden einer Truhe, Holzgefäss, Haus - schwelle /2/, Fussbodenbretter, verschiedene Balken, Pfosten und Bohlen. Aus Fichte /oder Lärche?/ war ein Fassboden, aus Rotbuchenholz ebenfalls 1 Fassboden, ein Seitenteil einer Leiter, ein gedrechseltes Holzgefäss, 1 Fassreifen und einige Bretter; vereinzelt waren Bretter auch aus Ulmenholz, Feldahorn, Haselstrauchzweige wurden häufig für Fassreifen benützt. In einem Fass waren auf dem Boden Erbsen. In dem verkohlten Dünger blieben Bruchstücke von verkohlten Ähren und ganze Kornerkörner, weniger von vielzeiliger Saatgerste und Zwergweizen erhalten.

UHLÍKY Z NALEZIŠTĚ "ZA ZAHRADOU" VE STARÉM MĚSTĚ /okr. Uherské Hradiště/

Emanuel Opravil, Archeologický ústav ČSAV Brno

V r. 1978 pokračoval dr. R. Snášil v archeologickém výzkumu různých středověkých objektů v poloze "Za zahradou" v Uherském Hradišti-Starém Městě: vápenka, vyhřívací pec, obytný objekt, hrnčířská pec aj. /Snášil et Procházka 1980/. Bylo přitom nalezeno množství zuhelnatělého dřeva, které dr. Snášil /1980/ interpretuje ve svém sdělení převážně jako zbytky otopu. Výsledky botanické analýzy jsou na tab. 1.

Nejvíce materiálu pochází ze 13. stol.; z toho některé vzorky byly autorem výzkumu časově úžeji vymezeny, např. vápenka a příkop 1200 - 1270 apod. Na topivo ve vápence byla použita polena ze silnějších stromů. U větších zlomků zuhelnatělého dřeva bylo možno rekonstruovat i původní tloušťku kulatiny, ze které byla polena našťipána: u dubu byl prokázán průměr kmene 80 až 100 cm a více, podobně i v jednom případě u jedle a topolu, u jilmů byla vesměs minimální tloušťka použité kulatiny 80 cm. Proutí a tenké větve, časté v materiálu ze starší etapy tohoto výzkumu /Opravil 1980/, se nyní vyskytly ojediněle - silnější větve lísky.

Duby a jilmly s kmeny uvedených rozměrů byly jistě běžné v moravním luhu; u jedle předpokládáme přísun z nejvyšších poloh Hostýnských vrchů nebo snad i z Chřibů. V dnešní době bychom tam výřezy kmenů těchto průměrů asi marně hledali.

Výsledky analýzy naznačují, že v údolní nivě Moravy u Starého Města rostly ještě ve 13. stol. duby a jilmly provázené topoly a habrem; dub byl též hlavní dřevinou lesních porostů v pahorkatině na úpatí Chřibů. V samotných Chřibech byly hlavními dřevinami duby s doprovodem buku; dub vystupoval značně vyso-

ko a ustupoval buku asi mnohem později /cf. Prudič 1967/. Existence objektu vápenky, používající polena z kulatiny o velkém průměru naznačuje, že pro její spotřebu sotva stačila produkce dřeva z bezprostředního okolí; je možné, že dřevo bylo dováženo též z podhůří Chřibů, ne-li z jejich nejvyšších poloh. Dub převažuje v nálezech absolutně, stejně tak jako v materiálu z předchozího výzkumu /Opravil 1980/ - v obojím je buk zastoupen malým množstvím. Nízký podíl bukového dřeva lze vysvětlovat jednak hlavním přísnem otopu z nižších poloh, kde v porostech dub zcela převládá, jednak tím, že bukové doubravy byly v té době pře- vládačím společenstvem i v nejvyšších polohách Chřibů /dodnes se tam roztroušeně uchovaly, Prudič 1967/. Příležitostné použití jakéhokoliv dřeva na topivo v peci z jejího nejbližšího okolí může doložit i zuhelnatělý zbytek dřeva z pěstovaného ovocného stromu ořešáku královského; zlomky uhlíků z olšového dřeva naznačují, že též stromy z pobřežních lemů vodotečí posloužily jako příležitostný zdroj paliva.

Literatura

- J. Merta, Výzkumy vápenických pecí. Zkoumání výrobních objektů a technologií archeologickými metodami, Sborník ze semináře Brno, 1980, 30-55.
 E. Opravil, Rostlinné nálezy ze středověku Starého Města, PV 1977, Brno 1980, 103-105.
 Z. Prudič, Lesní společenstva Chřibů a základní princip jejich výskytu, Lesnický časopis 13 /40/, 1967, 563-576.
 R. Snášil, Výroba vápna v trhové vsi Veligradu. Zkoumání výrobních objektů a technologií archeologickými metodami, Sborník ze semináře Brno, 1980, 9-17.
 R. Snášil, R. Procházka, Záchranný výzkum v Uherském Hradišti-Starém Městě, PV 1978, Brno 1980, 52-53.

Tab. I. Uherské Hradiště-Staré Město, poloha "Za zahradou" /výzkum 1978/:
seznam zlomků zuhelnatělého dřeva

Věk - století	13.	13./14.	16.	17.	středověk nedatovaný
jedle bělokorá - <i>Abies alba</i>	12	1	1	.	.
javor - <i>Acer sp.</i>	1
javor mlčč? - <i>Acer cf. platanoides</i>	3
javor babyka? - <i>Acer cf. campestre</i>	3
javor klen - <i>Acer pseudoplatanus</i>	3
olše - <i>Alnus sp.</i>	1
bříza - <i>Betula sp.</i>	1
habr obecný - <i>Carpinus betulus</i>	28	.	.	2	.
líška obecná - <i>Corylus avellana</i>	10	8	.	.	1
buk lesní - <i>Fagus sylvatica</i>	43	4	.	1	.
jasan - <i>Fraxinus sp.</i>	.	.	1	.	.
ořešák královský - <i>Juglans regia</i>	1
topol - <i>Populus sp.</i>	1
topol/vrba - <i>Populus/Salix</i>	5
dub - <i>Quercus sp.</i>	298	13	1	4	3
vrba - <i>Salix sp.</i>	1	.	.	1	.
lípa - <i>Tilia sp.</i>	2
jilm habrolistý - <i>Ulmus carpinifolia</i>	28
jilm vaz - <i>Ulmus laevis</i>	9	.	.	2	.
jilm drsný - <i>Ulmus scabra</i>	.	2	.	.	.
lištnáč	2	.	.	.	2

Holz Kohlestücke von dem Fundort "Za zahradou" in Staré Město /Bez, Uherské Hradiště/. Die meisten Reste von verkohltem Holz - grösstenteils von starken Scheiten - stammen aus dem 13. Jh., vor allem aus dem Objekt eines Kalkofens, ferner aus einem Heiz- und einem Töpfeofen, ei-

nem Wohnobjekt usw. Bei der Eiche wurde durch Vermessung der Jahresringkrümmung bewiesen, dass sie aus einem Rundholz von 80 - 100 cm im Durchmesser, ja sogar noch mehr stammten, ähnlich wie bei der Weisstanne und Pappel, bei der Ulme war die minimale Stärke des verwendeten Rundholzes 80 cm. Alle festgestellten Hölzer / Taf. 1/ stammen aus den umliegenden Auwäldern und Weissbuchen-Eichen-Mischwäldern, die Rotbuche und Weisstanne deuten auch einen Zuschub aus dem unweiten Chřiby-Hochland eventuell aus dem Hostýner Gebirge an. Das evidente Übergewicht von Eichenholz deutet an, dass im Mittelalter die Eiche als Hauptholz auch in höheren Lagen der unweiten Bergen sein konnte.

ZÁCHRANNÝ VÝZKUM V UHERSKÉM BRODĚ

/okr. Uherské Hradiště/

Rudolf Procházka, Slovákcké muzeum Uherské Hradiště

Záchranný výzkum v měsících květnu až červnu 1982 byl vyvolán další etapou výstavby panelového sídliště v jihovýchodní části městského jádra, v ulici Soukenické a Jirchářské. Terénní práce byly prováděny pouze pracovníky archeologického oddělení Slovákckého muzea jednak v skryté ploše pro bloky 11 a 15, jednak ve výkopových trasách kanalizace A, A1, A2, vedených v podélných osách komunikací.

Závažným zjištěním je absence středo- a mladohradištního osídlení v tomto prostoru. Z období první fáze existence královského města /2. pol. 13. - 1. pol. 14. stol./ byly zachyceny 3 zahloubené objekty, z nichž alespoň jeden představuje typickou kolonizační zemnici, a dále 2 vydřevená hnojiště.

Někdy před r. 1489, pravděpodobně v sedmdesátých letech 15. stol. zničil značnou část města požár. Z tohoto období byla prozkoumána volně stojící zahloubená komora, která poskytla mimořádně bohatý nálezový celek keramiky, železných a bronzových předmětů včetně skládacích vážek. Význam nálezů podporují i 3 určité mince, z nichž dvě se vyskytují kolem poloviny 15. stol., jednak pak koncem 14. nebo počátkem 15. stol. /určil PhDr. J. Šmerda, Moravské muzeum v Brně/. K tomuto požárovému horizontu lze přiřadit i četné další povrchové i mělce zahloubené objekty, které se projevovaly jako shluky a vrstvy vypálené mazanice. Jejich výzkum se musel omezit jen na nejnmutnější dokumentaci stejně jako v případě dalších odpadních jam a jámek z 15. - 17. stol.

Rettingsgrabung in Uherský Brod /Bez. Uherské Hradiště/. Die Rettungsgrabung im Zusammenhang mit dem neuen Aufbau in der Soukenická und Jirchářská Gasse auf der südöstlichen Seite des Stadtkernes verlief vom Mai bis Juni 1982 einerseits auf der abgedeckten Fläche für die Blöcke 11 und 15, andererseits in den Aushubtrassen der Kanalisierung A, A1, A2 in den Kommunikationen.

Es wurden zwei Horizonte einer mittelalterlichen Besiedlung verfolgt. Aus der ersten Phase der Stadtexistenz /2. Hälfte des 13. - 1. Hälfte des 14. Jahrhunderts/ wurden 3 eingetiefte Objekte und 2 gezimmerte Mistgruben erfasst. Ferner hat man eine eingetiefte Kammer mit einem reichen Fundkomplex an Keramik und Metallgegenständen untersucht, die vermutlich durch einen Brand in den siebziger Jahren des 15. Jahrhunderts vernichtet wurde. Zu diesem Brandhorizont kann man auch zahlreiche weitere Objekte reihen, deren Untersuchung sich, ähnlich wie bei zahlreichen Abfall- und Fänggruben aus dem 15. - 17. Jahrhundert, auf die notwendigste Dokumentation beschränken musste. Es gelang keine Belege der vorausgesetzten Burgwallbesiedlung zu gewinnen.

OBERFLÄCHENUNTERSUCHUNG DER LOKALITÄT "STARÝ HRAD" IN BZENEC

/Bez. Hodonín/

Rudolf Procházka, Slovákcké muzeum Uherské Hradiště

Die einstige mittelalterliche Burg befand sich auf einer Anhöhe am nördlichen Stadtrand. Zum erhöhten östlichen Teil mit Ruinen einer barocken Kapelle schliesst im Westen irgendeine Vorburg an, die von einer tiefen Schlucht begrenzt ist. Durch Lesefunde aus gestörten Kulturschichten an den Rändern des Bergplateaus sowie direkt von der Fläche der Vorburg, gewann man einen zahlreichen Keramikkomplex, den man allerdings nicht tiefer als in das 13. Jahrhundert datieren kann. Diese Tatsache, abgesehen von dem kleineren Ausmass der besiedelten Fläche, spricht gegen die Existenz einer jungburgwallzeitlichen Befestigung

PŘEHLED VÝZKUMU 1982

Vydává:	Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor:	akademik Josef Poulík
Redaktoři:	Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhovský
Překlady:	Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby:	A. Krechlerová /pokud není na tabulce uveden jiný autor/
Na titulním listě:	hmoždíř jevišovické kultury ze Svitávky /okr. Blansko/
Tisk:	Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo:	ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis:	400 kusů - neprodejné